

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง "พัฒนาการทางการเมืองกับการเลือกตั้ง : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมืองกับการเลือกตั้งแบบอิสระ" โดยใช้กรอบทฤษฎีและแนวความคิดในเรื่องพัฒนาทางการเมือง ทฤษฎีว่าด้วยความเป็นสถาบัน ทฤษฎีว่าด้วยพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และทฤษฎีว่าด้วยการเลือกตั้งมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ในเชิงที่ว่า การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ด้านความเป็นสถาบันทางการเมืองโดยเฉพาะสถาบันพรรคการเมืองได้มากกว่า การเลือกตั้งแบบไม่สังกัดพรรค ตลอดจนมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเมืองไทยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย นั้น ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของพัฒนาการทางการเมือง คือคำว่า "พัฒนาทางการเมือง" (political development) เป็นคำที่ใหม่ยังไม่มี ความหมายอันหนึ่งอันเดียวที่เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการ แต่ได้มีนักวิชาการ นักรัฐศาสตร์ ทั้งต่างประเทศและในประเทศ ได้ให้ความหมายกันไว้มีอยู่จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) แอลมอนด์ และเพราเวล (Almond and Powell) แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel P. Huntington) หรือ รศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน อาจารย์กิ้นพันธุ นาคะตะ ต่างได้ให้ความหมายของคำว่า "พัฒนาทางการเมือง" (political development) ไว้แตกต่างกันเองอยู่หลายประการ แต่ก็มีประเด็นที่เห็นพ้องร่วมกันอยู่เหมือนกันบางประการ อาทิ เช่น รศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน และอาจารย์กิ้นพันธุ นาคะตะ ได้เน้นให้เห็นถึงความสามารถของระบบการเมืองในการตอบสนองข้อเรียกร้องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยไม่มี ความรุนแรง หรือการแตกสลายของระบบ ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) ได้เน้นให้เห็นถึงความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความสามารถของระบบการเมือง และการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ส่วน แอลมอนด์ และเพราเวล (Almond and Powell) ได้เน้นให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและความเป็นอิสระของระบบ ส่วน แซมมวล ฮันติงตัน

(Samuel P Huntington) ได้เน้นถึงการสร้างความเป็นสถาบันให้กับระบบ ซึ่งการศึกษาวิจัยในเรื่องพัฒนาการทางการเมืองกับการเลือกตั้งของผู้ศึกษานี้จะเน้นไปในเรื่องของ

- ความเป็นสถาบันทางการเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสถาบันพรรคการเมืองของไทย

- ความสามารถของระบบการเมืองไทย ในการตอบสนองข้อเรียกร้องและเผชิญกับปัญหาและการท้าทายอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตามในเรื่องของการเลือกตั้ง (election) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะกระบวนการทางการเมือง เป็นวิธีการใช้อำนาจทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่เริ่มขึ้นจากการขัดแย้งไม่ตกลงกันทางการเมืองและพยายามที่จะแก้ไขข้อขัดแย้ง เพื่อให้สามารถนำไปสู่การตกลงและยินยอมได้ในที่สุด เป็นที่ยอมรับกันว่าในระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองของรัฐ เป็นของประชาชน หรือมาจากประชาชน องค์การทางการเมืองจึงประกอบไปด้วยบุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้ามาและถือได้ว่าได้รับการมอบหมาย หรือไว้วางใจให้บริหารกิจการของรัฐการเลือกตั้ง จึงเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะทางการเมือง การเลือกตั้งได้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง แต่เนื่องจากการเลือกตั้งของไทยยังมีปัญหา อุปสรรค อยู่หลายประการ และผลของการเลือกตั้งนั้น ในบางครั้งนักวิชาการและนักการเมืองโดยทั่วไปยังได้วิเคราะห์ว่าการเลือกตั้งยังไม่มีประสิทธิภาพ ยุติธรรมเพียงพอ ดังนั้นในการศึกษา "พัฒนาการทางการเมืองกับการเลือกตั้ง : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมืองกับการเลือกตั้งแบบอิสระ" จึงอาจจะมีข้อคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์อยู่บ้างควรที่จะได้มีการทำการศึกษาแยกเฉพาะกรณีให้ละเอียดลึกซึ้งลงไปอีกเพื่อให้ได้ถึงบทสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับสมมติฐานของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึง ปี พ.ศ. 2538 มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ด้านความเป็นสถาบันทางการเมืองได้มากกว่าการเลือกตั้งแบบ

ไม่สังกัดพรรคหรือการเลือกตั้งแบบอิสระ

2. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงปี พ.ศ.2538 มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเมืองมากกว่าการเลือกตั้งแบบไม่สังกัดพรรคหรือการเลือกตั้งแบบอิสระ

3. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงปี พ.ศ.2538 ยังมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนน้อยมาก

การศึกษาวิจัยเรื่อง "พัฒนาการทางการเมืองกับการเลือกตั้ง : ศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างการเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมืองกับการเลือกตั้งแบบอิสระ" มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ทราบว่าการเลือกตั้งที่กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง ก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการทางการเมืองและการเลือกตั้งอย่างไรและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคและการเลือกตั้งแบบอิสระต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ตลอดจนศึกษาให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยที่เกิดจากการเลือกตั้งรูปแบบต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมุติฐานนั้นผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ในรูปเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ (descriptive and analitical methods) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและข้อมูล ผลจากการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ มาประมวลและรวบรวมวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงปี พ.ศ.2538 มีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทยด้านความเป็นสถาบันทางการเมืองไทยมากกว่าการเลือกตั้งแบบไม่สังกัดพรรคการเมือง หรือการเลือกตั้งแบบอิสระ รายละเอียดตามตารางที่ 10-12 จากการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า พรรคการเมืองของไทยอยู่ในสถานะที่น่าพอใจและมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยจะล้มลุกคลุกคลานมาเกือบตลอดอันสืบเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ รัฐประหาร หรือการยึดอำนาจหลายครั้ง และมีผลทำให้พรรคการเมืองต้องยุติบทบาททางการเมืองมาหลายช่วงก็ตาม แต่จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าจากการที่พรรคการเมืองไทยได้มีพัฒนาการในการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองมานาน ก่อให้เกิดมีแนวโน้มของลักษณะความเป็นสถาบันมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการรู้จักปรับตัว (adaptability) ของสถาบัน

พรรคการเมืองโดยดูจากความยั่งยืนของพรรคการเมืองแต่ละพรรค (โปรดดูรายละเอียดตารางที่ 11-12) นอกจากนี้ยังมีความเป็นปึกแผ่น (coherence) และความเป็นอิสระ (autonomy) มากขึ้น โดยดูได้จากความยั่งยืนของพรรคและการขยายตัวของพรรคการเมืองในเรื่องของจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าพรรคการเมืองเริ่มมีการกระจายอำนาจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีสาขาพรรคแสดงให้เห็นถึงความสลับซับซ้อนของพรรคการเมือง (complexity) ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาของพรรคการเมืองยังอยู่ที่การสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองการจ้องการของพรรค และการมีระเบียบวินัยภายในพรรค นอกจากนี้ระบบพรรคการเมืองไทยยังมีปัญหาทางการเงิน ทำให้พรรคการเมืองไทยต้องพึ่งพานายทุนผู้มีอิทธิพลของพรรค ซึ่งเป็นปัญหาด้านสมรรถนะของระบบพรรคการเมืองในการเป็นสถาบันทางการเมืองของชาติ และย่อมส่งผลถึงการทำหน้าที่เป็นสถาบันตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

2. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึงปี พ.ศ. 2538 มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเมืองมากกว่าการเลือกตั้งแบบไม่สังกัดพรรคหรือการเลือกตั้งแบบอิสระ

จากการศึกษาครั้งนี้ ยังพบว่าระบบการเมืองของไทยอยู่ในสถานะที่น่าพอใจและมีแนวโน้มที่ดีขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาค้นพื้นฐานของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองไทยได้มีการพัฒนาดีขึ้นในระดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากในเรื่องของความยั่งยืนของพรรคการเมืองและในเรื่องของความมั่นคงของพรรคการเมือง ตลอดจนการที่ประชาชนได้ให้การสนับสนุนต่อระบบการเมืองไทย เพราะระบบการเมืองสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของระบบการเมืองจึงได้ให้การสนับสนุนและใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ในเรื่องของวงจรรูขุมทรัพย์ทางการเมืองไทย เราก็จะพบว่าวงจรรูขุมทรัพย์ของการเมืองไทยในปัจจุบันนี้ได้ห่างหายไปจากระบบการเมืองไทยมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประชาชนโดยทั่วไปให้การสนับสนุน เชื่อถือ และเชื่อมั่นในระบบการเมืองมากขึ้น เมื่อระบบการเมืองมีประสิทธิภาพขึ้นย่อมก่อให้เกิดศรัทธาของประชาชนต่อระบบการเมือง

นอกจากนั้นหากเราจะวิเคราะห์ถึงการเกิดวิกฤตการณ์ก่อนในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 เมื่ออำนาจนอกระบบทางการเมืองได้เข้าครอบงำระบบการเมือง เราก็พอจะสรุปได้ว่าช่วงดังกล่าวได้เกิดความเสื่อมศรัทธาของประชาชนต่อระบบการเมือง แต่เหตุการณ์ดังกล่าวก็ต้องกลับสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็ว เมื่อประชาชนได้เห็นว่าการนอกระบบพยายามที่จะยึดครองระบบทางการเมือง ดังนั้นจึงก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า "พฤษภาทมิฬ" ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2535 ในจุดนี้ย่อมแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าอย่างไรก็ตามประชาชนยังคงมีความต้องการในระบบการเมือง อยู่แสดงให้เห็นว่าระบบการเมืองไทยยังคงอยู่ และยังสามารถสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อประชาชนชาวไทย

3. การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงปี พ.ศ.2538 มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนน้อยมาก

จากการศึกษานี้พบว่าประชาชนชาวไทยได้ให้ความสนใจและได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น การเข้ามามีส่วนร่วมทางด้านการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (voting) การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (party and campaign activities) ตลอดจนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเรียกร้อง การประท้วง (protestors) หรือการใช้ความรุนแรง (violence) แต่อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการและนักรัฐศาสตร์หลายท่าน ได้ทำการศึกษาและได้ให้ความเห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ของประชาชนชาวไทยในขณะนี้บางส่วนไม่ได้เกิดจากความสมัครใจหรือความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแต่อย่างใด แต่เกิดจากการที่มีกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม บางพวกได้ใช้อำนาจสินจ้าง ใช้อิทธิพล ใช้อำนาจบังคับ ตลอดจนเกิดการขึ้นมาจากผู้ปกครองท้องถิ่น หรือผู้นำในชุมชน หรือญาติพี่น้อง โดยที่ประชาชนผู้เข้าไปมีส่วนร่วมยังไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในเรื่องของระบบการเมือง ซึ่งในส่วนนี้ผู้ศึกษาก็เห็นด้วย แต่การที่มีกลุ่มบุคคลต่างๆ มาชักจูง ชี้นำไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้มีกลุ่มบุคคลบางพวกบางกลุ่มเห็นความสำคัญของประชาชนในระบบประชาธิปไตย โดยมีการสร้างกลุ่มพลังมวลชนให้มากขึ้น เพื่อเป็นข้อต่อรองกับรัฐบาลให้หันมาสนใจแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยที่ระบบการเมืองเป็นช่องทางแก้ไขส่วนหนึ่ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแม้ว่าจะเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่ยังเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่บริสุทธิ์นักก็ตาม

5.2 ข้อสังเกต

อย่างไรก็ตามจากผลการเลือกตั้งที่ผ่านมา ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2538 ซึ่งมีจำนวนการเลือกตั้งถึง 4 ครั้ง และเป็น การเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมือง เราจะพบว่า ได้มีข้อสังเกตของการพัฒนาการของพรรคการเมืองไทยอยู่บางประการ กล่าวคือ

5.2.1 เราจะพบว่า ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา จะประสบปัญหาขัดแย้งกันเองในเรื่องของการรวมกัน จัดตั้งรัฐบาลผสม จะมีการแบ่งพรรคการเมืองเป็น 2 ฝ่าย และพรรคการเมืองต่าง ๆ ก็จะมี ความปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะทำให้พรรคของตนเข้าไปเป็นพรรคร่วมรัฐบาล จะใช้วิธีการทุกอย่าง อาทิเช่น การใส่ร้ายป้ายสีกันระหว่างพรรคการเมือง การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างพรรค การเมือง ซึ่งในลักษณะของการร่วมจัดตั้งรัฐบาลในขณะนี้ จึงยังไม่สามารถแบ่งแยกพรรคการเมืองตามอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองได้ พรรคการเมืองไทยบางส่วนยังไม่ยึดมั่น ในอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคตน จะมุ่งสู่การเข้าร่วมรัฐบาลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แต่ เพียงฝ่ายเดียว

5.2.2 เราจะพบว่า ภายหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งแล้ว และมีการรวม พรรคร่วมรัฐบาลได้แล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการจัดสรรตำแหน่ง โควตาของรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงต่าง ๆ และหรือตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกิดปัญหาความแตกแยก ภายในพรรคการเมือง ปัญหามุ่งเล็กในมุ่งใหญ่ ปัญหาการแตกแยกของสมาชิกภายในพรรค ดังที่ เราจะเห็นได้จากกรณีของพรรคชาติไทย แบ่งเป็นกลุ่มเทิดไทย และกลุ่ม 16 พรรคประชาธิปไตย แบ่งเป็นกลุ่มภาคใต้ และภาคอีสาน พรรคพลังธรรม แบ่งเป็นกลุ่ม สายวัดและสายบ้าน ซึ่งจาก ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพรรคการเมืองไทยยังมีพัฒนาการทางการเมืองที่พัฒนาไปได้เพียง ระดับหนึ่งเท่านั้น ยังไม่มีความสมบูรณ์ ควรที่จะได้มีการหามาตรการ วิธีการ มาปรับปรุงระบบ พรรคการเมืองไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เน้นให้สมาชิกภายในพรรคมีความรับผิดชอบต่อ พรรค และเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตน ยอมรับในความสามารถและศักยภาพของตน มีความ ประพฤติและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของพรรค

5.2.3 ภายหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งคณะร่วมรัฐบาลหรือรัฐบาลผสมได้แล้ว ก็ยังคงมีปัญหา ในเรื่องความมั่นคงของคณะพรรคร่วมรัฐบาลหรือคณะรัฐบาล จะเกิดการ แก่งแย่ง กันทำงาน จะเกิดการใส่ร้ายป้ายสีของพรรคร่วมรัฐบาลด้วยกันเอง เกิดปัญหาการ

แบ่งกลุ่ม แบ่งพวกซึ่งมีผลทำให้ต้องเกิดการปรับเปลี่ยนคณะรัฐบาลอยู่หลายครั้ง ทำให้คณะรัฐบาลขาดความมั่นคง อาทิเช่น ในสมัยการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2531 ซึ่งพลตรีชาติชาย ชุณหะวัณห์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องมีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐบาลถึง 4 ชุด และในสมัยการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2535 ซึ่ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐบาลถึง 5 ชุด จากในลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าพรรคการเมืองไทยยังมีพัฒนาการทางการเมืองที่ไม่มั่นคงนัก ควรที่จะได้มีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพัฒนาให้พรรคการเมืองมีจุดยืนของตนเองในการพัฒนาประเทศ คำนึงถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคตนอย่างจริงจัง ในการแก้ไขปัญหาของประเทศ

จากข้อสังเกตดังกล่าวนี้ ผู้ศึกษาจึงได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสถาบันพรรคการเมืองไทย จึงได้นำเสนอในรูปของปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันพรรคการเมืองไทย ดังที่จะกล่าวต่อไป

5.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เราจะพบว่า การที่ได้กำหนดให้ผู้สมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง นั้น มีผลทำให้พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทย มีการพัฒนาที่ดีมากกว่าการเลือกตั้งแบบอิสระไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพัฒนาการด้านความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองหรือในเรื่องของพัฒนาการด้านประสิทธิภาพของระบบการเมืองไทย ตลอดจนในเรื่องของพัฒนาการด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามเราจะพบว่าพรรคการเมืองไทยยังประสบกับปัญหาในเรื่องของการพัฒนาอยู่มากดังจะเห็นได้ว่าการที่มีพรรคการเมืองจำนวนมากดังที่ปรากฏมา นั้น นอกจากจะไม่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพแห่งพรรคการเมืองตามหลักการแล้ว ยังสะท้อนถึงปัญหาด้านสังคมวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมืองอีกด้วย กล่าวคือในหลักการของการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ตรงกันหรือคล้ายคลึงกันรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อนำนโยบายของพรรคการเมืองของตนมาปรับใช้เป็นนโยบายของรัฐบาลนั้นหาได้เป็นสิ่งสำคัญของการรวมตัวเป็นพรรคการเมืองไทยแต่ประการใดไม่ คนไทยยังจัดตั้งพรรคและบริหารงานพรรคการเมืองโดยอิงหลักบุคคลหรือความใกล้ชิดส่วนบุคคลเป็นแนวทางในการจัดตั้ง ดังนั้นพรรคการเมืองจึงมีลักษณะเจริญและเสื่อมตามความเจริญและเสื่อมของตัวบุคคลเป็นหลักซึ่งลักษณะดังกล่าวยังเป็นผลเสียต่อองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการของพรรคการเมืองคือ การสร้างฐานมวลชนของ

พรรคการเมืองและต่อการพัฒนานโยบายของพรรคการเมืองอีกด้วย แม้ปัจจุบันจะมีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเพื่อดึงมวลชนหรือประชาชนให้เข้าร่วมให้มากที่สุดก็ตาม แต่สาขาพรรคยังไม่เข้มแข็ง เพียงพอในฐานะที่จะเป็นองค์กรส่วนย่อยหรือส่วนล่างของพรรค ยังมีบทบาทหน้าที่เพียงเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้งให้กับบุคคลของพรรคตามฤดูกาล เลือกตั้งที่มีขึ้นและมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดนโยบายของพรรคการเมืองจากเบื้องบนสู่ระดับล่างมากกว่าหน้าที่ในการรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนเข้าสู่ศูนย์กลางหรือการบริหารงานของพรรค ในลักษณะที่เรียกว่าจากระดับล่างขึ้นสู่เบื้องบน

ดิฉันผู้ศึกษาวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการพัฒนาการทางการเมืองไทยว่า ในช่วงนี้นอกจากที่จะต้องให้มีการเลือกตั้งแบบสังกัดพรรคการเมืองแล้วควรที่จะต้องให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองไทยเพื่อให้พรรคการเมืองไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกล่าวคือ

5.3.1 สมควรที่รัฐจะได้อำนวยความสะดวกให้การสนับสนุน โดยจัดสรรงบประมาณบางส่วน ให้แก่พรรคการเมือง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป องค์กรต่าง ๆ หรือบริษัท ห้างร้าน นิติบุคคล สามารถให้การสนับสนุนพรรคการเมืองได้อย่างเปิดเผย โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ ไว้ เพื่อให้พรรคการเมืองมีเงินทุนและหรือมีงบประมาณสำหรับบริหารกิจการของพรรคการเมืองได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องอาศัยนายทุนของพรรค

5.3.2 ควรให้ความรู้ทางวิชาการแก่พรรคการเมือง โดยจัดให้มีองค์กรกลางหรือคณะนักวิชาการคอยให้การอบรม แนะนำเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการพรรคการเมืองให้แก่คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทของตนและหน้าที่ของพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้พรรคการเมืองทำหน้าที่ทางการเมืองได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน หน้าที่ในการเป็นตัวประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ หน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางของกลุ่มผลประโยชน์ หน้าที่ในการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นตัวแทนราษฎร หน้าที่ในการระดมสรรพกำลังทางการเมือง ตลอดจนหน้าที่ในการสร้างผู้นำทางการเมือง และหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้าน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้พรรคการเมืองมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และย่อมส่งผลต่อการควบคุมกำกับดูแลพรรคการเมือง ตลอดจนมีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองการปกครองไทยอย่างต่อเนื่อง และสมบูรณ์

5.3.3 ควรกำหนดให้พรรคการเมืองนำค่าใช้จ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐไปใช้ขยายสาขาพรรคและบริหารงานประจำของพรรคเพื่อให้สถาบันพรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจังมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนเป็นที่ยอมรับในสังคม

5.3.4 ควรที่จะได้มีการปรับปรุงระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองตลอดจนระเบียบกฎหมายเลือกตั้ง การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ให้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสามารถผลักดันให้พรรคการเมืองสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มที่ อาทิ การกำหนดจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง การห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกรณีการทำมั่วบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรบางจำพวก ให้การสนับสนุนเงินทุน หรืองบประมาณแก่พรรคการเมือง

5.3.5 ควรที่จะได้มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและความสำคัญของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องทั้งช่วงที่มีการเลือกตั้ง และช่วงที่ไม่มีการเลือกตั้งตลอดจนประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์กรเอกชนต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ

5.3.6 นอกจากนั้นรัฐควรจะทำให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งทุกครั้งทุกระดับสนับสนุนให้ประชาชนเลือกพรรค ควรจะได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีการเลือกผู้แทนเป็นระบบพรรค อาจมีการแบ่งเขตเลือกตั้งให้เล็กลง โดยให้มีผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียวเท่านั้นทุกเขตและให้ประชาชนทำการเลือกตั้งใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกให้ประชาชนทำการเลือกตั้งตัวแทนของตนซึ่งเป็นบุคคลที่ตนชอบ และพร้อมกันนั้นก็ให้ประชาชนเลือกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งที่ตนชอบอีก หนึ่งเสียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อสถาบันพรรคการเมือง โดยการเลือกตั้งในลักษณะเช่นนี้ ได้มีการดำเนินการในประเทศเยอรมัน ซึ่งได้มีการดำเนินการมานานกว่า 40 ปี ได้ผลอย่างดีและในขณะนี้ ประเทศญี่ปุ่นก็ได้นำรูปแบบการเลือกตั้งดังกล่าวมาใช้แล้ว ซึ่งประเทศไทยก็น่าที่จะได้นำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมด้วย เพราะจะทำให้ระบบพรรคการเมืองไทยมีความมั่นคงและเข้มแข็งขึ้น พร้อมทั้งจะมีส่วนทำให้ระบบพรรคสามารถช่วยในด้านการพัฒนาทางการเมืองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในแนวทางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งได้ 2 ลักษณะนี้ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเมืองไทย ได้มีการนำเสนอไว้ต่อรัฐบาลและผู้วิจัยมีความเห็นว่าสมควรที่รัฐจะได้พิจารณานำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

หากได้มีการพิจารณาดำเนินการหลาย ๆ ประการอย่างพร้อมเพียงกันโดยทุกฝ่าย และทุกหน่วยงานแล้วผู้วิจัยคิดว่าย่อมจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทยในทางที่น่าจะพอใจยิ่งขึ้น และอาจจะมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในอัตราที่น่าพอใจขึ้นด้วย